

اللهی: بر عجز و بیچارگی خود گواهم و از لطف و عنایت تو

آگاه. خواست، خواست تست، من چه خواهم؟

۱۳۷۷.۲

بررسی همزمان، شناخت و بهینه سازی عوامل مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس
چغندرقند و شکرخام کارخانه قند ارومیه با در نظر گرفتن برهمکنش میان آنها در
تولید سیتریک اسید با استفاده از ترکیبات کثوردیناسیون $K_4[Fe(CN)_6] \cdot 3H_2O$ ، لیگاند EDTA و سویه آسپرژیلوس نایجر

تقی - حسن پورعلی بлагی

دانشکده علوم

گروه شیمی

۱۳۸۷

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد

اساتید راهنما:

۱۷۸۹ / ۲ / A

دکتر حسین - حقگویی

دکتر محمود - رضازادباری

وزارت اطلاعات مرکز ملی پژوهش

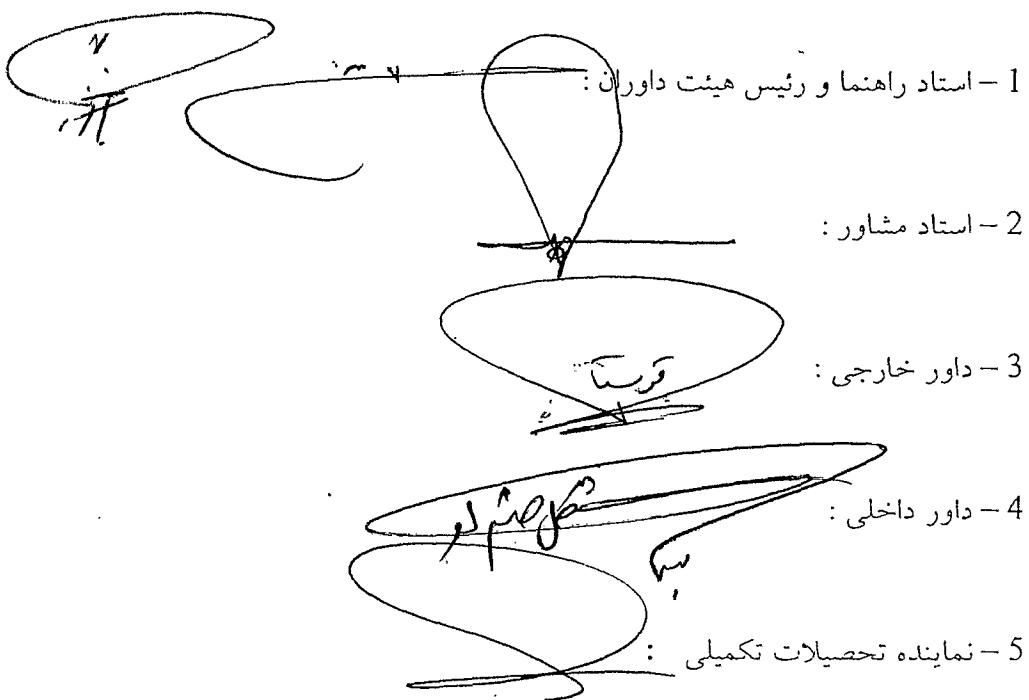
تستیم مرکز

استاد مشاور:

دکتر محمد - علیزاده خالد آباد

۱۳۸۸۰۲

پایان نامه آقای نقی حسن پور علی بی تاریخ ۱۷/۷/۱۳۸۷ شماره ۴-۸۷۹ مورد پذیرش هیات محترم
داوران با رتبه ~~حکای~~ و نمره ۱۹ قرار گرفت.

-
- ۱ - استاد راهنمای و رئیس هیئت داوران :
  - ۲ - استاد مشاور :
  - ۳ - داور خارجی :
  - ۴ - داور داخلی :
  - ۵ - نماینده تحصیلات تکمیلی :

تقدیم به =

همسر همواره صبور، فداکار و مهربان زندگی ام؛

سرکار خانم حسینی ناطقی

و

فرزند دلبنده؛

امیر حسین عزیز

که با وجودش به زندگی ام، عطر و بوی تازه‌ای

- پخشید.

تقدیر و تشکر

به نام او که روح روحها، مفتاح فتوحها نام او

نمی دانم آنچه در قلب هر انسان جریان دارد چه بنام، اما می دانم که آن را می توان به صورتهای مختلف درآورد و هدیه کرد حتی به صورت پایان نامه...

ایزد منان را شاکر و سجدۀ سپاس بر درگاهش بجای می آورم که با لطف و کرامت الهی خویش، چراغ دانش را فراروی زندگی ام قرار داد و دگر بار، با الطاف نامتناهی اش، حقیر را شرمنده نمود تا با وجود معضلات و افراد خود، بتوانم این مقطع از تحصیل خویش را با مؤقتی پشت سر گذاشته و از عهده مجموعه حاضر برآیم.

در ابتدا، از زحمات استاد ارجمند، جناب آقای دکتر حقگویی از حیث ارائه موضوع مرتبط با مشغله کاری ام در کارخانه قند ارومیه و راهنمایی‌های مفیدشان قدردانی می کنم. از آنجا که به دلیل عدم وجود امکانات لازم پیرامون موضوع تحقیق در گروه شیمی، تمام کارهای عملی پایان نامه به جهت وجود امکانات مربوط، در گروه علوم و صنایع غذایی دانشکده کشاورزی محقق گردید. بدیهی است که زحمات و افراد بر عهده استاد گرانمایه ام، جناب آقای دکتر رضازادباری (رئیس محترم دانشکده کشاورزی) بوده، لذا از راهنمایی‌های بی شایه و بی بدیل ایشان، که اینجانب را در انجام پایان نامه یاری نموده اند تشکر می نمایم. همچنین از زحمات بی ریا و بس و افراد جناب آقای دکتر علیزاده (مدیر محترم گروه علوم و صنایع غذایی) به عنوان استاد مشاور، به دلیل ارائه راهکارهای عملی و آنالیز نتایج حاصله در آزمایشات اجرائی در این مورد، کمال تشکر را دارم.

ایضاً، از مسئول محترم آزمایشگاه میکروبیولوژی، جناب آقای مهندس خشنائی و همکار عزیز ایشان آقای مظلوم، مسئول محترم آزمایشگاه تغذیه علوم دامی، جناب آقای مهندس سیاحی و مسئول محترم آزمایشگاه تجزیه مواد غذایی، سرکار خانم مهندس اشرفی، که جملگی زحمات زیادی را در طول اجرای کارهای عملی پایان نامه، متوجه گردیده اند، نهایت قدردانی را دارم.

همکاریهای صمیمانه و بی دریغ مسئولین و پرسنل محترم پژوهشکده آرتمیا و جانوران آبری دانشگاه ارومیه، جناب آقای دکر منافر، جناب آقای دکتر تکمه چی و جناب آقای مهندس آتش بار به جهت قرائت جذب نتایج آزمایشات اجرائی به وسیله دستگاه اسپکتروفوتومتر دیجیتالی موجود در این مرکز، سپاس می گوییم.

از همکاریهای بی شایه مسئولین محترم پژوهشکده علوم و فناوری زیستی دانشگاه ارومیه، جناب آقای دکتر صابری وند، جناب آقای مشکی و جناب آقای عزیزی از حیث اجرای فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند و شکرخام در دستگاه انکوباتور شیکردار دیجیتالی موجود در این مرکز، به دلیل تنظیم دمای محیط تخمیر، سرعت چرخش و مدت زمان تخمیر در این دستگاه، نهایت قدردانی را دارم.

تشکر و سپاس بیکران خویش را نسبت به خانواده عزیز خود و شریک زندگی ام، علی الخصوص همسر صبور، فدایکار و همراه همیشگی حیاتم، که در این مدت مشکلات زندگی را به تنهایی بر دوش گرفته و اینجانب را تحمل نموده اند ابراز می نمایم. در پایان، از زحمات دوستان و همکاران عزیزم در کارخانه قند ارومیه، جناب آقای مهندس دهکری (مدیر عامل محترم کارخانه)، جناب آقای دکتر هنرور (رئیس سابق کارخانه)، جناب آقای مهندس زنجانی (رئیس کنونی کارخانه)، جناب آقای مهندس عبدی (مدیر محترم فنی کارخانه)، جناب آقای محمدی (مدیر تولید کارخانه)، جناب آقای فروغی (مسئول محترم قندسازی)، جناب آقای مهندس موسوی و جناب آقای حیدرپور همکار محترم آزمایشگاه، به دلیل مساعدت و همکاریهای بی دریغ ایشان جهت انجام آزمایشات آنالیز شیمیایی ملاس چندرقند و شکرخام در آزمایشگاه کارخانه قند و فراهم نمودن سایسترتیت مورد نیاز، در این مدت که با درک شرایط اینجانب، کمال حمکاری را با بنده داشتند و همینطور، تمامی عزیزانی (مهندس مسگری، مهندس جانعمویی، مهندس محمودی، مهندس بدلی، مهندس خلیلی و آقای پورشیرین) که بنده را در هر برهه ای از زندگی یاری کرده اند نیز تشکر و قادر دانی می نمایم.

فهرست مندرجات

صفحه

عنوان

۱	چکیده
	فصل اول: مقدمه
۳	۱-۱- مقدمه
۴	۲-۱- تاریخچه چغندرقند
۵	۳-۱- چغندرقند و ترکیبات شیمیایی آن
۶	۴-۱- بعضی از مواد قندی غیر ساکارز در چغندرقند
۶	۴-۲- قندهای انورته (واگاشته)
۶	۴-۳- قند رافینز
۶	۴-۴- قند کستوزها
۶	۵-۱- مواد غیر قندی بدون ازت در چغندرقند
۶	۵-۲- مواد پکتیکی
۶	۵-۳- سلولر و لیگنین
۷	۵-۴- ساپونین ها
۷	۵-۵- اسیدهای آلی
۷	۶-۱- مواد غیرقندی ازت دار در چغندرقند
۷	۶-۲- اسیدهای آمینه
۷	۶-۳- آمیدها
۷	۶-۴- نیتراتها و نمکهای آمونیم
۸	۶-۵- پروتئین ها
۸	۷-۱- مواد معادنی موجود در چغندرقند
۸	۷-۲- مواد تشکیل دهنده عصاره چغندرقند
۸	۸-۱- مواد موجود در شیره چغندرقند و نسبت درصد تقریبی آنها
۹	۸-۲- مواد نامحلول موجود در شیره چغندرقند و نسبت درصد تقریبی آنها
۹	۸-۳- مواد معادنی موجود در شیره چغندرقند و نسبت درصد تقریبی آنها
۹	۹-۱- صورت عملکرد میزان چغندر خریداری و سطح کشت آن توسط کارخانه های چغندری کشور در سال ۱۳۸۵
۹	۹-۲- صورت عملکرد میزان چغندر خریداری و سطح کشت آن توسط کارخانه های چغندری کشور در سال ۱۳۸۶
۱۱	۱۱-۱- آمار تولید چغندرقند در ایران
۱۱	۱۲-۱- شمایی از مراحل کار چغندرقند در کارخانه قند
۱۲	۱۳-۱- نیشکر

۱۳	- تاریخچه نیشکر
۱۴	- اجزای تشکیل دهنده نیشکر
۱۴	- اجزای تشکیل دهنده مواد خشبي
۱۴	- ترکیبات معدنی در شیره نیشکر
۱۴	- مواد آلی نیشکر
۱۵	- اسیدهای آلی نیشکر
۱۵	- مواد رنگی نیشکر
۱۵	- مواد نیتروژن دار نیشکر
۱۵	- محصولات فرعی صنعت نیشکر
۱۵	- سطح زیر کشت، عملکرد و تولید نیشکر در جهان
۱۵	- سطح زیر کشت، عملکرد و تولید نیشکر در ایران
۱۸	- ملاس
۱۸	- انواع ملاس
۱۸	- ملاس مرکبات
۱۸	- ملاس ذرت یا هایدرول
۱۸	- ملاس نیشکر
۱۸	- ملاس چغندرقند
۱۸	- مشخصات فیزیکی ملاس
۱۸	- رنگ ملاس
۱۸	- بو و طعم
۱۹	- وزن مخصوص
۱۹	- رطوبت
۱۹	- درجه خلوص (کسیان ، Q)
۱۹	- ضریب غلظتی
۱۹	- درجه پلاریزاسیون (pol)
۱۹	- مشخصات شیمیایی ملاس
۱۹	- مواد تشکیل دهنده ملاس
۲۰	- آنالیز شیمیایی ملاس
۲۱	- آمار و ارقام ملاس
۲۲	- صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند چغندری کشور در سال ۱۳۸۵
۲۳	- صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند چغندری کشور در سال ۱۳۸۶
۲۳	- صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند نیشکری کشور در سال ۱۳۸۵
۲۳	- صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند نیشکری کشور در سال ۱۳۸۶
۲۴	- کاربرد ملاس
۲۴	- مصارف مستقیم ملاس
۲۴	- خوارک دام
۲۵	- مصرف ملاس بعنوان کود

۱-۳-۱-۳۶-۱- مصرف مستقیم ملاس برای خوراک انسان

۱-۳۶-۱-۴- تهیه بتائین

۱-۳۶-۱-۵- کاربرد ملاس در سیستمهای قندگیری از ملاس

۱-۳۶-۱-۲- استفاده های ملاس در صنایع تخمیری

۱-۳۶-۱-۱- تهیه اتیل الکل و استیک اسید

۱-۳۶-۱-۲- تهیه مایه خمیر نانوائی

۱-۳۶-۱-۳- تهیه گلوتامیک اسید

۱-۳۶-۱-۴- تولید لاکتیک اسید

۱-۳۶-۱-۵- تولید سیتریک اسید

۱-۳۶-۱-۶- تهیه اگزالیک اسید

۱-۳۶-۱-۷- تهیه استن و بوتانول

۱-۳۶-۱-۸- تولید گلیسرین

۱-۳۶-۱-۹- تولید پروتئین تک یاخته

۱-۳۶-۱-۱۰- تولید لیزین از ملاس

۱-۳۶-۱-۱۱- تولید دکستران

۱-۳۶-۱-۱۲- تولید چربی از ملاس

۱-۳۶-۱-۳- ملاس چغندرقند از مرگ و میر زنبور عسل جلوگیری می کند

۱-۳۶-۱-۴- سایر مصارف ملاس

۱-۳۷-۱-۱- سیتریک اسید

۱-۳۸-۱-۱- تاریخچه سیتریک اسید

۱-۳۹-۱-۱- خواص فیزیکی سیتریک اسید

۱-۴۰-۱-۱- خواص شیمیایی سیتریک اسید

۱-۴۱-۱-۱- کاربردهای سیتریک اسید

۱-۴۱-۱-۱- کاربرد سیتریک اسید در صنایع غذایی

۱-۴۱-۱-۲- کاربرد سیتریک اسید در صنایع دارویی، بهداشتی و آرایشی

۱-۴۱-۱-۳- موارد صنعتی دیگر از سیتریک اسید

۱-۴۲-۱-۱- روشهای تولید سیتریک اسید

۱-۴۲-۱-۱-۱- تولید سیتریک اسید به کمک فرآیند تخمیر

۱-۴۲-۱-۲- تولید سیتریک اسید به وسیله باکتریها

۱-۴۲-۱-۳- تولید سیتریک اسید به وسیله مخمرها

۱-۴۲-۱-۴- نژادهای مورد استفاده در تولید سیتریک اسید

۱-۴۲-۱-۵- تولید سیتریک اسید با استفاده از گونه قارچی آسپرژیلوس نایجر

۱-۴۳-۱-۱- بازدهی تولید سیتریک اسید

۱-۴۴-۱-۱- فرآیندهای تخمیری تولید سیتریک اسید

۱-۴۴-۱-۱-۱- فرآیند تخمیر سطحی

۱-۴۴-۱-۲- فرآیند تخمیر غوطه وری

۱-۴۴-۱-۳- فرآیند تخمیر حالت جامد (کرجی)

- ۴۱-۴۵- مواد و ضایعات مورد استفاده در فرآیند تخمیری تولید سیتریک اسید
- ۴۱-۴۰-۱- سوبستراها مورد استفاده به عنوان منبع کربوهیدرات
- ۴۲-۲-۴۰-۱- سوبستراها مورد استفاده به عنوان منبع نیتروژن
- ۴۲-۴۶-۱- سویله آسپرژیلوس نایجر و بهینه سازی آن
- ۴۳-۴۷-۱- ملاحظات تغذیه ای مؤثر *A. niger* در تولید سیتریک اسید
- ۴۴-۴۸-۱- محیط تخمیر
- ۴۵-۴۹-۱- عوامل مؤثر در تخمیر سیتریکی
- ۴۵-۴۹-۱- pH محیط
- ۴۶-۲-۴۹-۱- تأثیر دما
- ۴۶-۳-۴۹-۱- هواهی
- ۴۶-۴-۴۹-۱- تأثیر متانول
- ۴۷-۵-۴۹-۱- تأثیر پتانسیم فروسیانید
- ۴۷-۶-۴۹-۱- منبع کربن
- ۴۸-۷-۴۹-۱- منبع نیتروژن
- ۴۹-۸-۴۹-۱- منبع فسفر
- ۴۹-۹-۴۹-۱- فلزات ریزمغذی
- ۵۰-۵۰-۱- روش‌های مختلف استخراج سیتریک اسید

فصل دوم: قسمت تجربی

- ۵۳-۱-۲- وسایل و مواد مورد نیاز
- ۵۳-۱-۱-۲- مواد شیمیایی
- ۵۳-۲-۱-۲- وسایل آزمایشگاهی
- ۵۴-۲-۲- تهیه و آماده سازی نمونه های ملاس چغندرقند و شکرخام
- ۵۴-۳-۲- آنالیز شیمیایی ملاس نیشکر (شکرخام) کارخانه قند ارومیه در آزمایشگاه
- ۵۴-۱-۳-۲- درجه بریکس وزنی (Bx°) ملاس شکرخام
- ۵۵-۲-۳-۲- درجه بریکس وزنی (Bx°) محلول ۱:۱ ملاس شکرخام
- ۵۵-۳-۳-۲- ماده خشک رفراکتمتری ملاس شکرخام
- ۵۶-۴-۳-۲- pH ملاس شکرخام
- ۵۶-۵-۳-۲- pH محلول ۱:۱ ملاس شکرخام
- ۵۶-۶-۳-۲- رطوبت ملاس شکرخام
- ۵۶-۷-۳-۲- قند (پلاریزاسیون، PoI) قبل از هیدرولیز ملاس شکرخام
- ۵۷-۸-۳-۲- کسیان ظاهری (درجۀ خلوص، Q) ملاس شکرخام
- ۵۷-۹-۳-۲- قندهای احیاء‌کننده بعد از هیدرولیز (قند کلرژه، Clerget) ملاس شکرخام
- ۵۸-۱۰-۳-۲- قند رافینر ملاس شکرخام
- ۵۸-۱۱-۳-۲- ساکارز و قعی ملاس شکرخام
- ۵۸-۱۲-۳-۲- کسیان واقعی ملاس شکرخام
- ۵۹-۱۳-۳-۲- خاکستر معدنی ملاس شکرخام
- ۶۰-۱۴-۳-۲- کل مواد حیامد محلول (TDS) ملاس شکرخام

- ۱۵-۳-۲- اندازه گیری مقدار عنصر واسطه Fe^{2+} در ملاس شکرخام به روش طیف سنجی جذب اتمی (AAS)
- ۱۶-۳-۲- اندازه گیری مقدار عنصر واسطه Cu^{2+} در ملاس شکرخام به روش طیف سنجی جذب اتمی
- ۱۷-۳-۲- اندازه گیری مقدار عنصر واسطه Zn^{2+} در ملاس شکرخام به روش طیف سنجی جذب اتمی
- ۱۸-۳-۲- منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید برای ملاس شکرخام
- ۱۹-۴-۲- آنالیز ترکیب شیمیایی ملاس چغندرقند کارخانه قند ارومیه در آزمایشگاه
- ۲۰-۴-۲- درجه بریکس وزنی (BX°) ملاس چغندرقند
- ۲۱-۴-۲- درجه بریکس (BX°) وزنی محلول ۱:۱ ملاس چغندرقند
- ۲۲-۴-۲- ماده خشک رفراکتومتری ملاس چغندرقند
- ۲۳-۴-۲- pH ملاس چغندرقند
- ۲۴-۴-۲- pH محلول ۱:۱ ملاس چغندرقند
- ۲۵-۴-۲- رطوبت ملاس چغندرقند
- ۲۶-۴-۲- قند (پلاریزاسیون، P01) قبل از هیدرولیز ملاس چغندرقند
- ۲۷-۴-۲- کسیان ظاهری (درجه خلوص، Q) ملاس چغندرقند
- ۲۸-۴-۲- قندهای احیاء‌کننده بعد از هیدرولیز (قند کلرژه، Clerget) ملاس چغندرقند
- ۲۹-۴-۲- قند رافینز ملاس چغندرقند
- ۳۰-۴-۲- ساکارز واقعی ملاس چغندرقند
- ۳۱-۴-۲- کسیان واقعی ملاس چغندرقند
- ۳۲-۴-۲- خاکستر معدنی ملاس چغندرقند
- ۳۳-۴-۲- کل مواد جامد محلول (TDS) ملاس چغندرقند
- ۳۴-۴-۲- اندازه گیری مقدار عناصر واسطه Fe^{2+} , Cu^{2+} , Zn^{2+} در ملاس چغندرقند به روش طیف سنجی جذب اتمی (AAS)
- ۳۵-۴-۲- رسم منحنی استاندارد سیتریک اسید برای ملاس چغندرقند
- ۳۶-۴-۲- کشت میکروبی
- ۳۷-۴-۲- انواع سوش آسپرژیلوس نایجر مورد استفاده در تولید سیتریک اسید
- ۳۸-۴-۲- تهیه محیط کشت SDA
- ۳۹-۴-۲- کشت سوشهای آسپرژیلوس نایجر ۵۰۱۰ PTCC و A₁ CA₆
- ۴۰-۴-۲- تهیه سوسپانسیون اسپوری
- ۴۱-۴-۲- انتخاب نوع سوش آسپرژیلوس نایجر از میان سوشهای آسپرژیلوس نایجر A₁, CA₆ و ۵۰۱۰ PTCC
- ۴۲-۴-۲- تهیه محیط کشت مایع ملاس چغندرقند و شکرخام
- ۴۳-۴-۲- روش تنظیم pH محیط کشت مایع ملاس چغندرقند و شکرخام
- ۴۴-۴-۲- روش سنجش تعداد اسپور مایه تلقیحی
- ۴۵-۴-۲- اجرای فرآیند تخمیر غوطه ور
- ۴۶-۴-۲- نمونه برداری
- ۴۷-۴-۲- اندازه گیری سیتریک اسید در محلول نهایی تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند و شکرخام
- ۴۸-۴-۲- روش اندازه گیری سیتریک اسید تولیدی در فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند و شکرخام براساس سپکتروفوتومتری ما ریر-بولت
- ۴۹-۴-۲- بهینه سازی محیط کشت ملاس چغندرقند
- ۵۰-۴-۲- فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند

۷۱	۱-۱۹-۲-آماده سازی محیط کشت اصلی ملاس چغندرقند
۷۱	۲-۱۹-۲-عوامل مورد بررسی در تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند
۷۱	۱-۲-۱۹-۲-بررسی تأثیر تیمار اولیه
۷۲	۲-۲-۱۹-۲-pH-تأثیر
۷۲	۳-۲-۱۹-۲-تأثیر نوع و غلظت منبع نیتروژن
۷۲	۴-۲-۱۹-۲-تأثیر نوع و غلظت منبع فسفر
۷۲	۵-۲-۱۹-۲-تأثیر متابول
۷۲	۲-۲۰-۲-طرح آزمایشات و آنالیز آماری مربوط به تولید سیتریک اسید از ملاس چغندرقند
۷۴	۲-۲۱-۲-طرح سطح پاسخ نوع CCD به کار رفته برای بهینه سازی تولید سیتریک اسید از ملاس چغندرقند
۷۶	۲-۲۲-۲-بهینه سازی محیط کشت اصلی ملاس شکرخام
۷۶	۲-۲۳-۲-فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام
۷۶	۱-۲۳-۲-آماده سازی محیط کشت اصلی ملاس شکرخام
۷۷	۲-۲۳-۲-عوامل مورد بررسی در تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام
۷۷	۱-۲-۲۳-۲-بررسی تأثیر تیمار اولیه
۷۷	۲-۲-۲۳-۲-pH-تأثیر
۷۷	۳-۲-۲۳-۲-تأثیر نوع و غلظت منبع نیتروژن
۷۷	۴-۲-۲۳-۲-تأثیر نوع و غلظت منبع فسفر
۷۷	۵-۲-۲۳-۲-تأثیر متابول
۷۷	۲-۲۴-۲-طرح آزمایشات و آنالیز آماری مربوط به مرحله مشخص کردن میزان اثرگذاری فاکتورها بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام
۷۹	۲-۲۵-۲-طرح سطح پاسخ نوع Box. Behnken به کار رفته برای بهینه سازی تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام فصل سوم: بحث و نتیجه گیری
۸۱	۱-۳-فرضیات تحقیق
۸۲	۲-۳-اهداف تحقیق
۸۲	۳-۳-تهیه و آماده سازی نمونه های ملاس شکرخام و چغندرقند
۸۳	۴-۳-نتایج آنالیز ترکیب شیمیایی ملاس نیشکر (شکرخام) کارخانه قند ارومیه در آزمایشگاه
۸۳	۱-۴-۳-درجة بربیکس وزنی (BX°) ملاس شکرخام
۸۳	۲-۴-۳-درجة بربیکس وزنی (BX°) محلول ۱:۱ ملاس شکرخام
۸۳	۳-۴-۳-ماده خشک رفتکتومتری ملاس شکرخام
۸۴	۴-۴-۲-pH ملاس شکرخام
۸۴	۵-۴-۲-pH محلول ۱:۱ ملاس شکرخام
۸۴	۶-۴-۲-رطوبت ملاس شکرخام
۸۵	۷-۴-۲-قند (پلاریزاسیون، POI) قبل از هیدرولیز ملاس شکرخام
۸۶	۸-۴-۲-کسیان ظاهری (درجۀ خلوص، Q) ملاس شکرخام
۸۶	۹-۴-۲-قندهای احیاء کننده بعد از هیدرولیز (قند کلرژ، Clerget) ملاس شکرخام
۸۷	۱۰-۴-۲-قند رافینه‌ز ملاس شکرخام
۸۷	۱۱-۴-۲-ساکاراز واقعی ملاس شکرخام

- ۱۲-۴-۳- کسیان واقعی ملاس شکرخام
 ۱۳-۴-۳- خاکستر معدنی ملاس شکرخام
 ۱۴-۴-۳- کل مواد جامد محلول (TDS) ملاس شکرخام
- ۱۵-۴-۳- اندازه گیری مقدار عنصر واسطه Fe^{2+} , در ملاس شکرخام به روش طیف سنجی جذب اتمی (AAS)
 ۱۶-۴-۳- اندازه گیری مقدار عنصر واسطه Cu^{2+} , در ملاس شکرخام به روش طیف سنجی جذب اتمی
 ۱۷-۴-۳- اندازه گیری مقدار عنصر واسطه Zn^{2+} , در ملاس شکرخام به روش طیف سنجی جذب اتمی
- ۱۸-۳- رسم منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید برای ملاس شکرخام
 ۱۹-۳- نتایج آنالیز ترکیب شیمیایی ملاس چغندرقند کارخانه قند ارومیه در آزمایشگاه
 ۲۰-۳- درجه بریکس وزنی (BX°) ملاس چغندرقند
 ۲۱-۳- درجه بریکس (BX°) وزنی محلول ۱:۱ ملاس چغندرقند
 ۲۲-۳- ماده خشک رفراتومتری ملاس چغندرقند
 ۲۳-۳- pH ملاس چغندرقند
 ۲۴-۳- pH محلول ۱:۱ ملاس چغندرقند
 ۲۵-۳- رطوبت ملاس چغندرقند
 ۲۶-۳- قند (پلاریزاسیون، PoI) قبل از هیدرولیز ملاس چغندرقند
 ۲۷-۳- کسیان (درجه خلوص، Q) ملاس چغندرقند
 ۲۸-۳- قند های احیاء کننده بعد از هیدرولیز (قند کلرژه، Clerget) ملاس چغندرقند
 ۲۹-۳- قند رافینوز ملاس چغندرقند
 ۳۰-۳- ساکارز واقعی ملاس چغندرقند
 ۳۱-۳- کسیان واقعی ملاس چغندرقند
 ۳۲-۳- خاکستر معدنی ملاس چغندرقند
 ۳۳-۳- کل مواد جامد محلول (TDS) ملاس چغندرقند
- ۳۴-۳- اندازه گیری مقدار عناصر واسطه Fe^{2+} , Cu^{2+} و Zn^{2+} در ملاس چغندرقند به روش طیف سنجی جذب اتمی (AAS)
- ۳۵-۳- رسم منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید برای ملاس چغندرقند
 ۳۶-۳- انتخاب نوع سوش آسپریلوس نایجر
- ۳۷-۳- شناخت فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند
- ۳۸-۳- مشخصات ساپسٹریت (ملاس چغندرقند رقیق شده) Run# های بلوک ۱ و ۲
- ۳۹-۳- سیتریک اسید تولیدی در انواع محیطهای تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند در دو Block Run# ۴۸ حاوی
- ۴۰-۳- بررسی اثر و شناخت عوامل مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند در تولید سیتریک اسید
- ۴۱-۳- مرحله اول (طرح فاکتوریل دو سطحی)
- ۴۲-۳- پلات Predicted vs. Actual مربوط به شناخت فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند
- ۴۳-۳- نمودار Pareto مربوط به شناخت فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند
- ۴۴-۳- اثر زمان تخمیر
- ۴۵-۳- اثر نوع ترکیب کثورینیاسیون
- ۴۶-۳- اثر نوع منبع نیتروژن
- ۴۷-۳- اثر نوع متبع فسفر

۱۱۰	- اثر غلظت ترکیب کوردناسیون
۱۱۱	-۹-۱۲-۳ اثر غلظت منبع فسفر
۱۱۲	-۱۰-۱۲-۳ اثر غلظت مтанول
۱۱۳	-۱۱-۱۲-۳ آغازی pH
۱۱۴	-۱۲-۱۲-۳ شرایط تولید بهینه سیتریک اسید در مرحله اول فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند
۱۱۵	-۱۳-۳ بدست آوردن شرایط بهینه تولید سیتریک اسید در ملاس چندرقند
۱۱۶	-۱۴-۳ مرحله دوم (طرح مرکب مرکزی)
۱۱۷	-۱۴-۳ مشخصات ساپسیریت (ملاس چندرقند رقیق شده) Run# های بلوک ۱ و ۲
۱۱۸	-۱۵-۳ نتایج انواع محیط‌های تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند در دو Block# ۴۲ میان فاکتورهای مهم و مؤثر
۱۱۹	-۱۶-۳ بررسی و آنالیز نتایج حاصل از سری دوم فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند
۱۲۰	-۱۶-۳ آنالیز واریانس داده ها
۱۲۱	-۱۶-۳ پلات Predicted vs. Actual مربوط به تولید بهینه سیتریک اسید میان فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند
۱۲۲	-۱۶-۳ اثر برهمکنش میان زمان تخمیر و pH آغازی در تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چندرقند
۱۲۳	-۱۶-۳ اثر برهمکنش میان غلظت Na_2HPO_4 و غلظت مтанول در تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چندرقند
۱۲۴	-۱۶-۳ اثر برهمکنش میان غلظت $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ و غلظت مтанول در تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چندرقند
۱۲۵	-۱۶-۳ اثر برهمکنش میان pH آغازی و غلظت مтанول در تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چندرقند
۱۲۶	-۱۶-۳ بھینه سازی فاکتورهای مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند به روش گرافیکی
۱۲۷	-۱۶-۳ بھینه سازی فاکتورهای مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند به روشتابع مطلوبیت
۱۲۸	-۱۶-۳ شناخت فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام
۱۲۹	-۱۶-۳ مشخصات ساپسیریت (ملاس شکرخام رقیق شده) Run# های بلوک ۱ و ۲
۱۳۰	-۱۶-۳ سیتریک اسید تولیدی در انواع محیط‌های تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام در دو Block# ۴۸ حاوی
۱۳۱	-۱۶-۳ بررسی اثر و شناخت عوامل مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام در تولید سیتریک اسید
۱۳۲	-۱۶-۳ مرحله اول (طرح فاکتوریل دو سطحی)
۱۳۳	-۱۶-۳ پلات Predicted vs. Actual مربوط به شناخت فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام
۱۳۴	-۱۶-۳ اثر نوع ترکیب کوردناسیون
۱۳۵	-۱۶-۳ اثر نوع منبع نیتروژن
۱۳۶	-۱۶-۳ اثر غلظت منبع نیتروژن
۱۳۷	-۱۶-۳ اثر نوع منبع فسفر
۱۳۸	-۱۶-۳ اثر غلظت منبع فسفر
۱۳۹	-۱۶-۳ اثر غلظت مтанول
۱۴۰	-۱۶-۳ آغازی pH
۱۴۱	-۱۶-۳ شرایط تولید بهینه سیتریک اسید در مرحله اول فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام
۱۴۲	-۱۶-۳ بدست آوردن شرایط بهینه تولید سیتریک اسید در ملاس شکرخام
۱۴۳	-۱۶-۳ مرحله دوم (طرح Box. Behnken)

- ۱۴۷-۲۳- مشخصات ساپسٹریت (ملاس شکرخام رقیق شده) Run# های بلوک ۱ و ۲
- ۱۴۷-۲۴-۳- سیتریک اسید تولیدی در انواع محیطهای تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام در یک Block Run# ۲۹ حاوی ۳
- ۱۴۸-۲۵-۳- بررسی و آنالیز نتایج حاصل از سری دوم فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام
- ۱۴۸-۱-۲۵-۳- آنالیز واریانس داده ها
- ۱۴۹-۲-۲۵-۳- پلات Predicted vs. Actual مربوط به شرایط بهینه، میان فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام
- ۱۴۹-۳-۲۵-۳- اثر برهمکنش میان زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $K_4[Fe(CN)_6].3H_2O$ در تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام
- ۱۵۱-۴-۲۵-۳- اثر برهمکنش میان زمان تخمیر و pH آغازی در تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام
- ۱۵۲-۵-۲۵-۳- بهینه سازی فاکتورهای مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام به روش گرافیکی
- ۱۵۷-۶-۲۵-۳- بهینه سازی فاکتورهای مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکرخام به روش تابع مطلوبیت
- فصل چهارم: منابع
- ۱-۴- منابع و مأخذ مورد استفاده

فصل اول: مقدمه

- ۱۲ شکل ۱-۱: شماتیک از مراحل کار چندرقند در کارخانه قند
- ۱۷ شکل ۲-۱: محصولات فرعی صنعت نیشکر
- ۳۹ شکل ۳-۱: فرآیندهای مختلف تولید سیتریک اسید
- ۴۰ شکل ۴-۱: دیاگرام فرآیند تخمیر غوطه ور با استفاده از ملاس
- ۴۲ شکل ۵-۱: آسپرژیلوس نایجر بر روی پلیت حاوی محیط کشت PDA
- ۵۲ شکل ۶-۱: مراحل استخراج سیتریک اسید در فرآیند کلاسیک

فصل دوم: قسمت تجربی

- ۶۷ شکل ۱-۲: کشت آسپرژیلوس نایجر (الف) A₁, (ب) CA₆ و (ج) PTCC 5010 تولید کننده سیتریک اسید در پلیت SDA حاوی محیط کشت

- ۶۸ شکل ۲-۲: فرم گلوله ای A. niger A₁ در اrlen حاوی محیط کشت مایع ملاس چندرقند پس از ۹۶ ساعت فرآیند تخمیر

- ۶۸ شکل ۳-۲: فرم گلوله ای A. niger A₁ در اrlen حاوی محیط کشت مایع ملاس شکرخام پس از ۱۴۴ ساعت فرآیند تخمیر

- ۶۹ شکل ۴-۲: اrlen حاوی محیط کشت مایع ملاس چندرقند و A. niger A₁ (به فرم گلوله ای) پس از ۱۹۲ ساعت فرآیند تخمیر غوطه ور

- ۶۹ شکل ۵-۲: اrlen حاوی محیط کشت مایع ملاس شکرخام و A. niger A₁ (به فرم گلوله ای) پس از ۱۴۴ ساعت فرآیند تخمیر غوطه ور

فصل سوم: بحث و نتیجه گیری

- ۹۲ شکل ۱-۳: منحنی استاندارد مربوط به اندازه گیری عنصر واسطه Fe²⁺ برای ملاس چندرقند و شکرخام
- ۹۲ شکل ۲-۳: منحنی استاندارد مربوط به اندازه گیری عنصر واسطه Cu²⁺, برای ملاس چندرقند و شکرخام
- ۹۳ شکل ۳-۳: منحنی استاندارد مربوط به اندازه گیری عنصر واسطه Zn²⁺ برای ملاس چندرقند و شکرخام
- ۹۴ شکل ۳-۴: منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید ملاس شکرخام با استفاده از روش بولت-ماریر
- ۱۰۳ شکل ۳-۵: منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید ملاس چندرقند با استفاده از روش بولت - ماریر
- ۱۰۶ شکل ۳-۶: نمودار صربوط به مقادیر پیش بینی شده توسط مدل بکار گرفته شده در برابر نتایج حاصله (واقعی)
- ۱۰۷ شکل ۳-۷: نمودار Pareto نشان دهنده میزان تأثیرگذاری فاكتورها بر تولید سیتریک اسید در فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چندرقند

- ۱۰۸ شکل ۴-۳: نمودار برهمکنش اثر نوع منبع کثوردیناسیون و زمان تخمیر بر تولید سیتریک اسید از ملاس چندرقند
- ۱۰۹ شکل ۵-۳: نمودار برهمکنش اثر مدت زمان تخمیر و نوع منبع نیتروژن بر تولید سیتریک اسید از ملاس چندرقند
- ۱۱۰ شکل ۶-۳: نمودار برهمکنش اثر زمان تخمیر و نوع منبع فسفر بر تولید سیتریک اسید از ملاس چندرقند
- ۱۱۱ شکل ۷-۳: نمودار برهمکنش اثر غلظت منبع کثوردیناسیون و نوع منبع نیتروژن بر تولید سیتریک اسید از ملاس چندرقند
- ۱۱۲ شکل ۸-۳: نمودار برهمکنش اثر pH آغازی و غلظت منبع فسفر بر تولید سیتریک اسید از ملاس چندرقند
- ۱۱۲ شکل ۹-۳: نمودار سطح پاسخ اثر pH آغازی و غلظت منبع فسفر بر تولید سیتریک اسید از ملاس چندرقند

شکل ۱۴-۳: نمودار برهمکنش اثر نوع منبع کوردیناسیون و غلظت منبع فسفر بر تولید سیتریک اسید

از ملاس چغندرقند

۱۱۳

شکل ۱۵-۳: نمودار برهمکنش اثر نوع منبع فسفر و غلظت متانول بر تولید سیتریک اسید

از ملاس چغندرقند

۱۱۴

شکل ۱۶-۳: نمودار برهمکنش اثر غلظت منبع کوردیناسیون و pH آغازی بر تولید سیتریک اسید

از ملاس چغندرقند

۱۱۵

شکل ۱۷-۳: نمودار سطح پاسخ اثر غلظت منبع کوردیناسیون و pH آغازی بر تولید سیتریک اسید

از ملاس چغندرقند

۱۱۵

شکل ۱۸-۳: نمودار پاسخ پیش بینی شده توسط مدل در برابر داده های واقعی برای تولید بهینه سیتریک اسید

از ملاس چغندرقند

۱۱۹

شکل ۱۹-۳: نمودار برهمکنش اثر زمان تخمیر و pH آغازی بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۰

شکل ۲۰-۳: نمودار سطح پاسخ اثر زمان تخمیر و pH آغازی بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۱

شکل ۲۱-۳: نمودار برهمکنش اثر غلظت Na_2HPO_4 و غلظت متانول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۱

شکل ۲۲-۳: نمودار سطح پاسخ اثر غلظت Na_2HPO_4 و غلظت متانول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۲

شکل ۲۳-۳: نمودار برهمکنش اثر غلظت $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ و غلظت متانول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۲

شکل ۲۴-۳: نمودار سطح پاسخ اثر غلظت $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ و غلظت متانول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۳

شکل ۲۵-۳: نمودار برهمکنش اثر pH آغازی و غلظت متانول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۳

شکل ۲۶-۳: نمودار سطح پاسخ اثر pH آغازی و غلظت متانول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۳

شکل ۲۷-۳: نمودار برهمکنش اثر غلظت کمپلکس $\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6].3\text{H}_2\text{O}$ و غلظت $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ بر تولید بهینه

۱۲۴

سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۵

شکل ۲۸-۳: نمودار سطح پاسخ اثر غلظت کمپلکس $\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6].3\text{H}_2\text{O}$ و غلظت $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$ بر تولید بهینه

سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۵

شکل ۲۹-۳: کاترور پلات اثر زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6].3\text{H}_2\text{O}$ بر تولید بهینه سیتریک اسید

۱۲۶

از ملاس چغندرقند

۱۲۷

شکل ۳۰-۳: نمودار کاترور توأم بهینه سازی شرایط تخمیر جهت تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

میان دو متغیر زمان تخمیر و غلظت $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$

۱۲۷

شکل ۳۱-۳: نمودار کاترور توأم بهینه سازی شرایط تخمیر جهت تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۸

میان دو متغیر زمان تخمیر و غلظت Na_2HPO_4

۱۲۹

شکل ۳۲-۳: نمودار کاترور توأم بهینه سازی شرایط تخمیر جهت تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

میان دو متغیر زمان تخمیر و pH آغازی

۱۳۰

شکل ۳۳-۳: نمودار کاترور توأم بهینه سازی شرایط تخمیر جهت تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

میان دو متغیر زمان تخمیر و غلظت متانول

۱۳۰

شکل ۳۴-۳: نمودار کاترور توأم بهینه سازی شرایط تخمیر جهت تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

میان دو متغیر غلظت کمپلکس $\text{K}_4[\text{Fe}(\text{CN})_6].3\text{H}_2\text{O}$ و غلظت متانول

۱۳۱

شکل ۳۵-۳: نمودار کاترور توأم بهینه سازی شرایط تخمیر جهت تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

میان دو متغیر pH آغازی و غلظت Na_2HPO_4

۱۳۲

شکل ۳۶-۳: نمودار کاترور توأم بهینه سازی شرایط تخمیر جهت تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

شکل ۳۷-۳: کاتنور پلات اثر زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $K_4[Fe(CN)_6].3H_2O$ با هدف کاهش زمان تخمیر بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

شکل ۳۸-۳: نمودار کاتنور توام بهینه سازی شرایط تخمیر میان دو متغیر زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $K_4[Fe(CN)_6].3H_2O$ با هدف کاهش زمان تخمیر بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

شکل ۳۹-۳: نمودار مربوط به مقادیر پیش بینی شده توسط مدل بکار گرفته شده در برابر نتایج حاصله (واقعی)

شکل ۴۰-۳: نمودار برهمکنش اثر نوع منبع کثوردیناسیون و زمان تخمیر بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۱-۳: نمودار برهمکنش اثر زمان تخمیر و نوع منبع نیتروژن بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۲-۳: نمودار برهمکنش اثر غلظت منبع نیتروژن و غلظت متابول بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۳-۳: نمودار برهمکنش اثر نوع منبع فسفر و غلظت متابول بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۴-۳: نمودار برهمکنش اثر غلظت منبع فسفر و غلظت متابول بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۵-۳: نمودار سطح پاسخ اثر غلظت منبع فسفر و غلظت متابول بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۶-۳: نمودار برهمکنش اثر pH آغازی و غلظت منبع فسفر بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۷-۳: نمودار سطح پاسخ اثر pH آغازی و غلظت منبع فسفر بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۸-۳: نمودار پاسخ پیش بینی شده توسط مدل در برابر داده های واقعی برای تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۴۹-۳: نمودار برهمکنش اثر زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $K_4[Fe(CN)_6].3H_2O$ بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۵۰-۳: نمودار سطح پاسخ اثر زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $K_4[Fe(CN)_6].3H_2O$ بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۵۱-۳: نمودار برهمکنش اثر زمان تخمیر و pH آغازی بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۵۲-۳: نمودار سطح پاسخ اثر زمان تخمیر و pH آغازی بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام

شکل ۵۳-۳: کاتنور پلات اثر زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $K_4[Fe(CN)_6].3H_2O$ بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام با هدف افزایش زمان تخمیر

شکل ۵۴-۳: کاتنور پلات اثر pH آغازی و غلظت متابول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام با هدف افزایش زمان تخمیر

شکل ۵۵-۳: کاتنور پلات اثر زمان تخمیر و غلظت کمپلکس $K_4[Fe(CN)_6].3H_2O$ بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام با هدف کاهش زمان تخمیر

شکل ۵۶-۳: کاتنور پلات اثر pH آغازی و غلظت متابول بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام با هدف کاهش زمان تخمیر

شکل ۵۷-۳: کاتنور پلات اثر pH آغازی و زمان تخمیر بر تولید بهینه سیتریک اسید از ملاس شکرخام با هدف کاهش زمان تخمیر

لیست جداول

عنوان

صفحه

فصل اول: مقدمه

- جدول ۱-۱: ترکیبات شیمیایی چغندرقند
- جدول ۲-۱: مواد و ترکیبات غیرساکارزی چغندرقند
- جدول ۳-۱: اسیدهای آلی موجود در چغندرقند
- جدول ۴-۱: نمونه ای از ترکیبات معدنی (خاکستر) موجود در چغندرقند
- جدول ۵-۱: اسیدهای معدنی موجود در چغندرقند
- جدول ۶-۱: صورت عملکرد میزان چغندر خریداری و سطح کشت آن توسط کارخانه های چغندری کشور در سال ۱۳۸۵
- جدول ۷-۱: صورت عملکرد میزان چغندر خریداری و سطح کشت آن توسط کارخانه های چغندری کشور در سال ۱۳۸۶
- جدول ۸-۱: آمار میزان نیشکر خریداری و سطح کشت آن توسط کارخانه های نیشکری کشور در سال ۱۳۸۵
- جدول ۹-۱: آمار میزان نیشکر خریداری و سطح کشت آن توسط کارخانه های نیشکری کشور در سال ۱۳۸۶
- جدول ۱۰-۱: اجزاء تشکیل دهنده مواد غیرقندی ملاس نسبت به ماده خشک
- جدول ۱۱-۱: ترکیب متوسط ملاس چغندرقند و ملاس نیشکر
- جدول ۱۲-۱: آنالیز شیمیائی ملاس چغندرقند و ملاس نیشکر
- جدول ۱۳-۱: گستره استاندارد برای پارامترهای مورد اندازه گیری در ملاس
- جدول ۱۴-۱: صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند چغندری کشور در سال ۱۳۸۵
- جدول ۱۵-۱: صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند چغندری کشور در سال ۱۳۸۶
- جدول ۱۶-۱: صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند نیشکری کشور در سال ۱۳۸۵
- جدول ۱۷-۱: صورت عملکرد ملاس تولیدی کارخانه های قند نیشکری کشور در سال ۱۳۸۶
- جدول ۱۸-۱: آمار تولید سیتریک اسید توسط کشورهای تولید کننده
- جدول ۱۹-۱: بازده تولید سیتریک اسید در فرآیندهای تخمیری مختلف
- جدول ۲۰-۱: رابطه تولید سیتریک اسید با سویسترا
- جدول ۲۱-۱: اثر معکوس کنندگی بر روی ممانعت تولید سیتریک اسید به وسیله Fe^{+3} 8ppm

فصل دوم: قسمت تجربی

- جدول ۲-۱: تبدیل BX° مجازی به BX° حقیقی (ساکاریزاسیون)
- جدول ۲-۲: تصحیح ساکاریمتر در حرارت های مختلف
- جدول ۲-۳: طرح آزمایشات مربوط به مرحله مشخص کردن میزان اثرگذاری فاکتورها بر تولید سیتریک اسید از ملاس چغندرقند
- جدول ۲-۴: طرح سطح پاسخ نوع CCD به کار رفته برای بهینه سازی تولید سیتریک اسید از ملاس چغندرقند
- جدول ۲-۵: طرح آزمایشات مربوط به مرحله مشخص کردن میزان اثرگذاری فاکتورها بر تولید سیتریک اسید از ملاس شکر خام
- جدول ۲-۶: طرح سطح پاسخ نوع Box. Behnken بکار رفته برای بهینه سازی تولید سیتریک اسید از ملاس شکر خام
- فصل سوم: بحث و نتیجه گیری
- جدول ۳-۱: ویژگیهای پخت III به شماره ۱۰۹

جدول ۲-۳: درجه بریکس وزنی (BX°) ملاس شکرخام	۸۳
جدول ۳-۳: مقدار ماده خشک رفراکتومتری ملاس شکرخام	۸۴
جدول ۴-۳: pH ملاس شکرخام	۸۴
جدول ۵-۳: رطوبت ملاس شکرخام	۸۴
جدول ۶-۳: رطوبت و ماده خشک رفراکتومتری ملاس شکرخام	۸۵
جدول ۷-۳: قند (پلاریزاسیون، PoI) قبل از هیدرولیز ملاس شکرخام	۸۶
جدول ۸-۳: کسیان (درجه خلوص، Q) ملاس شکرخام	۸۶
جدول ۹-۳: قند رافینوز ملاس شکرخام	۸۷
جدول ۱۰-۳: ساکارز واقعی ملاس شکرخام	۸۸
جدول ۱۱-۳: کسیان واقعی ملاس شکرخام	۸۸
جدول ۱۲-۳: خاکستر معدنی ملاس شکرخام	۸۹
جدول ۱۳-۳: کل مواد جامد محلول (TDS) ملاس شکرخام	۹۰
جدول ۱۴-۳: داده های مربوط به منحنی استاندارد اندازه گیری کاتیون Fe^{2+} برای ملاس چغnderقند و شکرخام با استفاده از روش طیف بینی جذب اتمی	۹۰
جدول ۱۵-۳: داده های مربوط به منحنی استاندارد اندازه گیری کاتیون Cu^{2+} برای ملاس چغnderقند و شکرخام با استفاده از روش طیف بینی جذب اتمی	۹۰
جدول ۱۶-۳: داده های مربوط به منحنی استاندارد اندازه گیری کاتیون Zn^{2+} برای ملاس چغnderقند و شکرخام با استفاده از روش طیف بینی جذب اتمی	۹۱
جدول ۱۷-۳: آنالیز کمی عناصر واسطه Fe^{2+} , Cu^{2+} و Zn^{2+} در ملاس شکرخام	۹۱
جدول ۱۸-۳: آنالیز ترکیب شیمیایی ملاس شکرخام در آزمایشگاه	۹۳
جدول ۱۹-۳: داده های مربوط به منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید ملاس شکرخام با استفاده از روش بولت - ماریر	۹۴
جدول ۲۰-۳: داده های مربوط به منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید ملاس نیشکر با استفاده از روش بولت - ماریر	۹۴
جدول ۲۱-۳: درجه بریکس وزنی (BX°) ملاس چغnderقند	۹۵
جدول ۲۲-۳: ماده خشک رفراکتومتری ملاس چغnderقند	۹۶
جدول ۲۳-۳: pH ملاس چغnderقند	۹۶
جدول ۲۴-۳: رطوبت ملاس چغnderقند	۹۶
جدول ۲۵-۳: قند (پلاریزاسیون، PoI) قبل از هیدرولیز ملاس چغnderقند	۹۷
جدول ۲۶-۳: کسیان (درجه خلوص، Q) ملاس چغnderقند	۹۷
جدول ۲۷-۳: قند رافینوز ملاس چغnderقند	۹۸
جدول ۲۸-۳: ساکارز واقعی ملاس چغnderقند	۹۹
جدول ۲۹-۳: کسیان واقعی ملاس چغnderقند	۱۰۰
جدول ۳۰-۳: خاکستر معدنی ملاس چغnderقند	۱۰۰
جدول ۳۱-۳: کل مواد جامد محلول (TDS) ملاس چغnderقند	۱۰۱
جدول ۳۲-۳: آنالیز کمی عناصر واسطه Fe^{2+} , Cu^{2+} و Zn^{2+} در ملاس چغnderقند	۱۰۱
جدول ۳۳-۳: آنالیز ترکیب شیمیایی ملاس چغnderقند در آزمایشگاه	۱۰۱

جدول ۳-۴-۳: داده های مربوط به منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید ملاس چغندرقند با استفاده از

روش بولت - ماریر

۱۰۲

جدول ۳-۵-۳: داده های مربوط به منحنی استاندارد اندازه گیری سیتریک اسید ملاس چغندرقند با استفاده از

روش بولت - ماریر

۱۰۲

جدول ۳-۶-۳: سیتریک اسید تولیدی از ملاس چغندرقند و شکر خام توسط موتانهای آسپرژیلوس نایجر

۱۰۳

و CA₆, A₁ پس از ۷۲ ساعت فرآیند تخمیر غوطه ور

۱۰۴

جدول ۳-۷-۳: مشخصات ساپسبریت Run# های بلوک ۱ و ۲

۱۰۴

جدول ۳-۸-۳: نتایج انواع محیطهای تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند در دو Block حاوی Run# ۴۸

۱۰۵

جدول ۳-۹-۳: آنالیز واریانس مربوط به شناخت فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند

۱۰۶

جدول ۳-۱۰-۳: نتایج بیشترین مطلوبیت های محاسبه شده پاسخ و شرایط بهینه انتخاب شده مربوط به مرحله اول

۱۱۶

فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند

۱۱۷

جدول ۳-۱۱-۳: مشخصات ساپسبریت ملاس چغندرقند رقیق شده Run# های بلوک ۱ و ۲

۱۱۷

جدول ۳-۱۲-۳: نتایج انواع محیطهای تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند میان فاکتورهای مهم و مؤثر در دو

۱۱۷

Block حاوی Run# ۴۲

۱۱۸

جدول ۳-۱۳-۳: آنالیز واریانس طرح سطح پاسخ سیتریک اسید ملاس چغندرقند

۱۲۶

جدول ۳-۱۴-۳: نتایج بیشترین مطلوبیتهای محاسبه شده پاسخ و شرایط بهینه انتخاب شده با هدف افزایش زمان تخمیر

۱۲۶

میان فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور جهت تولید حداکثر سیتریک اسید از ملاس چغندرقند

۱۲۶

جدول ۳-۱۵-۳: شرایط بهینه تخمیر جهت تولید حداکثر سیتریک اسید با هدف کاهش زمان تخمیر میان فاکتورهای مهم و مؤثر

۱۲۶

بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس چغندرقند

۱۳۷

جدول ۳-۱۶-۳: مشخصات ساپسبریت ملاس شکر خام رقیق شده Run# های بلوک ۱ و ۲

۱۳۷

جدول ۳-۱۷-۳: نتایج انواع محیطهای تخمیر غوطه ور ملاس شکر خام در دو Block حاوی Run# ۴۸

۱۳۸

جدول ۳-۱۸-۳: آنالیز واریانس مربوط به شناخت فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکر خام

۱۳۸

جدول ۳-۱۹-۳: نتایج بیشترین مطلوبیت های محاسبه شده پاسخ و شرایط بهینه انتخاب شده مربوط به مرحله اول

۱۴۶

فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکر خام

۱۴۷

جدول ۳-۲۰-۳: آنالیز آزمایشگاهی ملاس شکر خام رقیق شده برای Run# های ۲۹ گانه بلوک ۱

۱۴۷

جدول ۳-۲۱-۳: نتایج انواع محیطهای تخمیر غوطه ور ملاس شکر خام میان فاکتورهای مهم و مؤثر در یک

۱۴۷

Block حاوی Run#۲۹

۱۴۸

جدول ۳-۲۲-۳: آنالیز واریانس طرح سطح پاسخ سیتریک اسید ملاس شکر خام

۱۵۸

جدول ۳-۲۳-۳: نتایج بیشترین مطلوبیتهای محاسبه شده پاسخ و شرایط بهینه انتخاب شده با هدف افزایش زمان تخمیر

۱۵۸

میان فاکتورهای مهم و مؤثر بر فرآیند تخمیر غوطه ور جهت تولید حداکثر سیتریک اسید از ملاس شکر خام

۱۵۸

جدول ۳-۲۴-۳: شرایط بهینه تخمیر جهت تولید حداکثر سیتریک اسید با هدف کاهش زمان تخمیر میان فاکتورهای مهم و مؤثر

۱۵۸

بر فرآیند تخمیر غوطه ور ملاس شکر خام